

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU
PaedDr. Zuzany Horváthovej, Ph.D. s názvom:
„Implementácia stratégií vzdelávacej politiky u vybraných skupín
obyvateľstva v Českej republike“

Študijný program: Verejná politika a verejná správa
Habilitačný odbor: 3.1.7. Verejná politika a verejná správa

Tematicky, teda svojim obsahovým zameraním, sa práca zaoberá analýzou vybraných verejných služieb všeobecnej povahy, ktoré sú vždy úzko spojené s inštitúciami a občanmi, adresátmi sociálneho pôsobenia. Segment týchto služieb má edukačnú povahu a prepája sa so sociálnou prácou, systémom celoživotného vzdelávania a učenia a tiež politikou zamestnanosti. Textové zameranie je koncipované do problematiky vzdelávacej sústavy v Českej republike, ktorá, ako sa javí, by sa mala v určitých bodov aktualizovať vzhľadom k súčasnej situácii na trhu práce. Autorkina práca jasne deklaruje vzťah k téme vzdelávania a vzdelávacej politiky, čo cítiť zo samotného spôsobu spracovania ako aj snahy o vykreslenie problematiky v pre čitateľa čo najpochopteľnejšom svetle. V úvode autorka tvrdí, že sa „prioritne orientuje na problematiku ďalšieho vzdelávania u ľudí v produktívnom veku, pričom vychádza zo zadaných nedostatkov v oblasti sociálnych služieb a ich prepojenia na zlepšenie obsahovej časti rekvalifikačných kurzov, čím je možné dosiahnuť vyššiu efektivitu a akúsi formu benefitu pre samotných klientov daných inštitúcií sociálnych služieb.“ Tu si dovoľím úplne nesúhlasiť, keďže práca je ponímaná z môjho pohľadu v troch osových prioritách a zdá sa, že autorka nechtiac podceňuje rozsah svojho zamerania. Autorka analyzuje, špecifikuje problémy vo vybraných segmentoch činností verejných inštitúcií pri realizácii sociálnej politiky, sociálnej práce a sociálnych služieb v širšom meradle. Snaží sa tiež reflektovať na problémy vzniknuté predovšetkým v systéme celoživotného vzdelávania a učenia. Rovnako hľadá súvislosti v politike štátu pri regulácii zamestnanosti, trhu práce a rekvalifikácie. V týchto troch vybraných oblastiach záujmu sa autorka snaží v texte vzniknuté problémy nielen konštatovať, ale smerovať k ich prepojeniu a hľadať možnosti zmien, ktoré by mohli byť implementované už v blízkej budúcnosti, a to i v podmienkach ovplyvnených pandemiou Covid 19, čo osobne považujem za mierne zložité, vzhľadom na charakter samotného bádania – minimálne previazaný s identifikáciou krízového manažmentu a manažmentu zmeny v oblasti sociálno-politických regulácií, neznalosť vývoja situácie a nemožnosť odhadu tohto vývoja v súvislosti s pandemickou krízou v najbližších rokoch ako aj odlišnosť postupu novej optimalizácie fungovania systému vzdelávacej politiky v čase pred pandemiou a počas nej. Ako autorka sama v závere práce tvrdí, je veľmi obtiažne naznačiť jednoznačné koncepty v tak kontroverzných oblastiach, ktorými sa práca zaoberá. Čo stojí za pozornosť, je snaha o medzinárodnú komparáciu, habilitačná práca vychádza zo situácie v Českej republike, čo by bolo z môjho pohľadu úplne postačujúce, úsilie autorky dať práci kvázi európsky rozmer je ocenené.

Je nutné si uvedomiť, že aktuálny spoločenský vývoj naznačuje vo výraznej miere zmenu hodnotového systému - na jednej strane, v prípade jednotlivca, je zrejme silná prevaha a tendencia výrazného individualizmu, hedonistických prístupov, snaha mať zo života pôžitok a dobrodružstvo, na strane druhej, i napriek všeobecne prevládajúcej kreativite, spontánnosti a neviazanosti mladej generácie, jej sebarealizácia zosilňuje požiadavky na obsah a rozsah verejných služieb ako na celoštátnej, tak aj na komunálnej úrovni. Ako uvádza sama autorka, Institut für Wirtschaft v Kolíne nad Rýnom vo svojej výročnej správe 2018 sumarizoval výsledky výskumných meraní a upozornil na trendy v sociálno-trhových ekonomikách, kde

verejná mienka naznačuje, že verejná správa by mala preberať stále viac funkcií s cieľom naplňať stále väčšie množstvo čoraz zložitejších potrieb obyvateľstva. Tu do diskusie vstupuje tzv. centrálna funkcia štátu, ktorá sa snaží zabezpečiť odozvu na „momentálne“ priority verejnej mienky. Na druhej strane táto správa upozorňuje na fakt, že existujú skupiny ľudí, ktoré uvažujú realisticky, snažia sa o „trvalý a udržateľný rozvoj“ a spôsob života, prípadne o životný štýl, ktorý neprinesie v budúcnosti krízu. Tento koncept kritizuje súčasný „rozhadzovačný“ spôsob života spoločnosti bez jasnej perspektívy. Je zrejmé, že predložená analyzovaná oblasť je bezo sporu aktuálna a ponúka preto značne široký priestor pre diskusiu a besedu odbornej verejnosti ako i implementátorov sociálnej a vzdelávacej politiky v praxi. Nemožno tému interpretovať ako novodobú či doposiaľ neprebádanú, preto je zaujímavé sledovať autorkin pohľad a jej vlastné autorsky poňaté spracovanie problematiky. Už pri práci s literatúrou a využití širokého spektra zdrojov v rešerši teoretických pojmov ako i v analytickej časti práce je zrejmé, že autorka sa v téme orientuje a dokáže pracovať s literárnymi zdrojmi. V niektorých prípadoch je z teoretického poňatia problematiky možno zbytočné sumarizovať všeobecne známe fakty (napríklad členenie sústavy škôl v krajine do samostatnej podkapitoly) a pozornosť by bolo vhodné zamerať práve na aktuálny stav skúmanej problematiky a aktuálne známe preukázané súvislosti, od ktorých sa autorka ďalej odráza vo vlastnom skúmaní a ktoré môžu priniesť inšpirujúcu ideu pre ďalšie spracovanie témy (viď pasáž textu vyňatú z dokumentu Strategie vzdelávaciej politiky Českej republiky do roku 2030+). Samotná práca rozsahovo rozložená na úrovni cca 120 strán (úvod až záver) predstavuje text ucelený, koncepcne rozdelený do navzájom k definovaným cieľom previazaných kapitol.

Tu je však pre mňa nie úplne jasne stanovená interpretácia definovaných cieľov skúmania. Autorka v úvode popisuje tieto ciele práce:

1. Identifikovať deficienciu, tj. nedostatky, nejasnosti, nepresnosti v oblasti verejných služieb sociálno - edukačnej povahy.
 2. Zhodnotiť zahraničné skúsenosti skúmanej oblasti, najmä vo vyspelých európskych krajinách.
 3. Na základe identifikácie problémov, teoretických analýz a empirického výskumu problematiky formulovať návrhy, ako koordinovať odbornú verejnú politiku štátu vo vzdelávacej a sociálnej oblasti vrátane regulácie trhu práce a rekvalifikácie vzdelávania.
- Obsahovo jasná formulácia cieľov sa však nezohoduje s metodologickým popisom autorkinho postupu pri spracovaní habilitačnej práce a skúmaní vybraných oblastí problematiky. V tejto časti textu práce autorka popisuje tri skúmané problémy špecifikáciou odlišné od definovaných cieľov skúmania:

1. Prvý okruh problémov sa týka realizácie sociálnej politiky a hodnotenia kvality verejných služieb sociálneho charakteru.
2. Druhý okruh problémov sa týka vzdelávacej politiky, v ktorej jednoznačne dominuje koncept celoživotného vzdelávania a učenia.
3. Tretí okruh „terénu“ habilitačnej práce je oblasť politiky zamestnanosti, regulácia trhu práce a rekvalifikácií.

Odporúčala by som zjednotiť spôsob formulácie výskumných cieľov, problémov a otázok v rámci celej habilitačnej práce, už len z dôvodu jasnejšej interpretácie autorského pohľadu a vôbec predpokladaného prínosu do vybranej oblasti spoločenskovednej problematiky.

Autorka volila pri skúmaní deficiencií v prierezočných štátnych verejných politikách vo vzdelávacej a sociálnej oblasti i v oblasti politiky zamestnanosti multidisciplinárne metodologický prístup. Autorka habilitačnej práce vychádzala zvlášť z empirického aspektu, zo subjektívnej dimenzie, tj. zo svojej skúsenosti predchádzajúceho skúmania problémov verejných politik.

Druhý aspekt vedecko-výskumného skúmania bol holistický, ktorý predstavuje kontextualizovanú povahu výskumných subjektov a prostredia, v ktorom pôsobia. Z hlavných metodologických výstupov boli využité hlavne historický prístup, systémový prístup, modelovanie a komparatívny prístup.

V závere práce autorka vyslovuje viaceré konštatovania, s ktorými síce možno ľudsky i subjektívne profesijne súhlasiť, avšak ich relevantnosť a vágnosť vo vzťahu k skúmaniu je nepodložená – napríklad: „Vo vzdelávacej oblasti silnejú hlasy, ktoré upozorňujú na to, že v základnom, ale i v strednom školstve existujú ničím neodôvodniteľné rozdiely v kvalite vzdelávania. To ostatne potvrdila i pandémia Covid 19, keď úroveň distančnej výuky bola na väčšine škôl veľmi rozdielna.“ – Autorka predsa úroveň dištančnej výučby neskúma, rovnako ako neprináša preukázateľný dôkaz o rozdielnosti kvality výučby na vybraných základných či stredných školách v Českej republike. Obdobne tvrdenie: „Už dnes, ale predovšetkým v blízkej budúcnosti, zosilnie tlak na elektronizáciu a digitalizáciu všetkých verejných služieb.“ Je to prirodzene očakávaný jav, ale opäť poukazujem na fakt, že autorka sa tejto oblasti vo výskumne nevenuje. Vedeckovýskumná práca charakteru habilitačnej práce vyžaduje preukázateľné závery podložené výskumom, nie subjektívnym konštatovaním, hoci sú vcelku reálne a myslím, že sa všetci na nich názorovo zhodneme.

V neposlednom rade je potrebné pristúpiť k hodnoteniu formálnej úpravy habilitačnej práce, kde žiaľ konštatujem výraznejšie nedostatky. Pravdu povediac, na základe pasáží textu v českom pojmosloví usudzujem, že mnohé sú spôsobené autorkiným prirodzeným vyjadrovaním sa v českom jazyku, čo možno prirodzene ospravedlniť (s. 17 študium, s. 103 vzdelávacie, s. 88 by bolo možno, a pod.). Niektoré preklepy a gramatické nedostatky narúšajú pozitívny dojem z čítania habilitačnej práce (napríklad s.58 absentujúci odsek po odrážke v texte, s. 134 jedtlivé namiesto jednotlivé, s. 59 sociálne problému, s.16 pri implementácii stratégii, s.17 absentujúca bodka pred začiatkom ďalšej vety, a podobne). Zároveň pri práci s bibliografickými zdrojmi autorka neuvádza v zmysle citačných noriem niektoré súvislosti, napríklad s. 100 – vlastný konštrukt na obrázku č. 5 vyžaduje uvedenie zdroja spracovania, keďže sa jedná o už existujúci prehľad siete akreditácií. V Zozname použitej literatúry v závere práce je zvolená nejednotná deskripcia, pri popise niektorých diel absentujú ISBN, počty strán, internetové zdroje nie sú uvádzané formálne správne (absentuje zátvorka, dátum navštívenia zdrojovej stránky, a pod.), formálne došlo k posunu textu, napríklad absentujúca medzera medzi odkazom na literatúru č. 11 a 12. Je nutné si uvedomiť, že i formálna úprava dodáva práci cielený žiadúci charakter a teda je nevyhnutné poukázať aj na tieto nedostatky.

Protokol výsledku kontroly originality práce na úrovni 5.78 percent je absolútne vyhovujúci.

Prácu celkovo hodnotím pozitívne, a to najmä z pohľadu sumarizácie a možných nových priestorov pre diskusiu odbornej verejnosti k zvoleným témam skúmania. *Preto odporúčam predloženú habilitačnú prácu na obhajobu pred príslušnou komisiou a v prípade úspešného ukončenia navrhujem udeliť autorke práce PaedDr. Zuzane Horváthovej, Ph.D. vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore „verejná politika a verejná správa“.*

V Prešove dňa 11.2.2022

prof. Ing. Ivana Butoracová Šindleryová, PhD.

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v TRNAVE

Dátum: 16. 02. 2022

Číslo zadania:

Číslo otázky:

Prílohy: 893

Výberové: